

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ЛЕВЕРИДЖ - СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ВАЖІЛЯ

Д.е.н. В.М. Порохня

Класичний приватний університет
Україна, м. Запоріжжя
v_prhn@mail.ru

Формування інтелектуального капіталу компанії процес, який охоплює весь логістичний ланцюг виробничо-фінансової діяльності підприємства. Наприклад, ринкова вартість суб'єкту господарювання з боку потенційного інвестора формується на базі норми віддачі на власний капітал. В свою чергу, норма віддачі на власний капітал залежить від здатності підприємства до його нарощування, тобто від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Різниця між рентабельністю сукупного капіталу та ціною його використання складає економічну додану вартість.

Г. Беккер, визначив, що кількісний та якісний обсяг людського капіталу залежить від освіти – включаючи загальну та спеціальну, формальну та неформальну, підготовку за місцем роботи. Але людина, як і виробництво, накопичує свій капітал різними методами. Процес накопичення починається з отримання ним своїх власних природних здібностей, які утворили стартовий власний людський капітал.

Процес накопичення і використання людського, організаційного та споживчого капіталів, тобто інтелектуального капіталу являється нерозривний від організаційно-виробничої діяльності підприємства. Це і обумовлює той факт, що виробничо-фінансовий леверидж має право на існування тільки тоді, коли в цьому процесі превалує рівень інтелектуального левериджу, про який піде мова нижче.

Використання людського *EHB* організаційного (структурного) *EKB* і споживчого *ESB* капіталів, які спільно формують ефект інтелектуального левериджу.

$$EIL = EHB * EKB * ESB = (1-t)(ROIc - WACCc) * Eic / Dic,$$

де Dic – власний інтелектуальний капітал (активи: бази даних та знань, патенти, винаходи, технології, авторські права і інформаційні технології); ROI_{IC} – економічна рентабельність інтелектуального капіталу; $WACC_{IC}$ – середньо розрахункова ставка відсотка залученого інтелектуального капіталу; Eic – залучений інтелектуальний капітал.

Рівень інтелектуального левериджу (LIL - *level of intellectual leverage*) розраховується за формулою:

$$LIL = \frac{\Delta EVA}{\Delta NOPLAT}$$

де $\Delta NOPLAT \%$ - темп приросту прибутку; $\Delta EVA \%$ - темп приросту економічної доданої вартості.

LIL - показує ступінь чутливості прибутку до зміни економічної доданої вартості. Рівень інтелектуального левериджу показує у скільки разів темпи приросту економічної доданої вартості перевищують темпи приросту прибутку.

Отримавши ефект інтелектуального левериджу ми знаходимо загальний ефект економічного важелю, який складається із операційного, фінансового та інтелектуального важелів. Тоді економічний важіль має вигляд:

$$EL = \frac{\Delta ЧЧ}{\Delta П} * \frac{\Delta П}{\Delta Д} * \frac{\Delta EVA}{\Delta NOPLAT}$$

Дія економічного левериджу полягає в тому, що використання залученого інтелектуального капіталу, змінює ринкову і балансову вартість підприємства. Зростання в структурі ресурсів підприємства інтелектуальних безпосередньо пов'язано з залученням коштів на їх формування і супроводжується ростом ефекту фінансового і операційного важелів й підвищенням підприємницького, фінансового ризиків, які регулюються інтелектуальною складовою. В той же час збільшення залучених інтелектуальних ресурсів по відношенню до власних може наближатися до межі, яка є критичною, тому що це пов'язано, по-перше: з наявністю обігового капіталу; по-друге: можливістю отримання ліквідних фінансових ресурсів, і, по-третє, низьким рівнем власного інтелектуального капіталу.